

ਇੰਸਟੀਟ੍ਰੂਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੋਗ੍ਰੇਟਿਡ ਐਂਡ ਆਨਰਜ਼ ਸਟੱਡੀਜ਼ (IIHS)

ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ

ਸਕੀਮ ਆਫ਼ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿਲੋਬਸ

ਬੀ. ਏ. (ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ) ਪੰਜਾਬੀ (ਕੰਪਲਸਰੀ)

ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਐਸ (ਚੌਣ ਆਧਾਰਤ ਕੈਡਿਟ ਪੱਧਤੀ), LOCF

ਸੈਸ਼ਨ 2020-21 ਤੋਂ ਲਾਗੂ

INSTITUTE OF INTEGRATED STUDIES

KURUKSHETRA UNIVERSITY KURUKSHETRA

Scheme of Examination & Syllabus

B. A. (Programme) Panjabi (Compulsory)

CBCS (Choice Based Credit System), LOCF

To be implemented w.e.f Session 2020-21 (in Phased Manner)

ਕੋਰਸ ਕੋਡ (Course Code)	ਕੋਰਸ ਦਾ ਨਾਮ (Subject)	ਕੈਡਿਟ Credits)	ਪੀਰੀਅਡ ਪ੍ਰਤੀ ਹਫ਼ਤਾ (Periods per week)	ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਸਕੀਮ (Scheme of Examination)			
				ਪ੍ਰੀਖਿਆ (Theory)	ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਂਟ (Internal Assessment)	ਕੁੱਲ ਅੰਕ (Total Marks)	ਸਮਾਂ (Time)
ਸਮੇਸਟਰ ਪਹਿਲਾ (Semester-I)							
B-PBI(C)-101	ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Madhkali Punjabi Kav ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਦੂਜਾ (Semester-II)							
B-PBI(C)-201	ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Aadhunik Punjabi Kavita ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਤੀਜਾ (Semester-III)							
B-PBI(C)-301	ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Punjabi Naval ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਚੌਥਾ (Semester-IV)							
B-PBI(C)-401	ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ (Punjabi Natak ate Viharak Punjabi)	06	06	120	30	150	03 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਪੰਜਵਾਂ (Semester-V)							
B-PBI(C)-GE-501	ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ (Haryana Da Punjabi Sahit)	06	06	120	30	150	03 Hrs
ਸਮੇਸਟਰ ਛੇਵਾਂ (Semester-VI)							
B-PBI(C)-GE-601	ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ (Sirjnatmak Lekhan : Adhyan ate Sikhrai)	06	06	120	30	150	03 Hrs

ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਇੰਸਟੀਟ੍ਰੂਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੋਗ੍ਰੇਟਿਡ ਐਂਡ ਆਨਰਜ਼ ਸਟੱਡੀਜ਼ (IIHS) ਦੇ ਬੀ. ਏ. ਆਰਟਸ, ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਐੱਸ (CBCS) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (LOCF)

1	ਮਾਨਵ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਖੇਤਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ।
2	ਜਾਲਿਲ ਅਤੇ ਬਦਲਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਕੌਸ਼ਲ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
3	ਮਾਨਵ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
4	ਗਿਆਨ ਪੱਧਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਦਿੱਸਟੀਕੋਣ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਪਰਖ-ਪੜ੍ਹੋਲ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉੱਚਿਤ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
5	ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
6	ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਹਮਈ ਵੇਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨ, ਲਿਖਣ, ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
7	ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਪ੍ਰਤੀਭਾਗੀ ਵਾਂਗ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
8	ਬਾਰਜ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ, ਸਵੈ-ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ/ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬੀ. ਏ. ਪੰਜਾਬੀ (ਕੰਪਲੈਕਸਰੀ) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ/ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜੇ :

1. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬੰਧਿਕ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
2. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸਾਹਿਤਕ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਝ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ।
3. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਿਆਂ, ਸਾਹਿਤਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ।
4. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ/ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ।
5. ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗੀ।
6. ਸਮਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ, ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਵੇਚਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬੋਧ ਹੋਵੇਗਾ।
7. ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਲਈ ਰਚਨਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।
8. ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਦਿੱਸਟੀ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
9. ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਚੇਟਕ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਗਹਿਨ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
10. ਸਾਹਿਤਕ ਸੁਹਜ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਕ ਮੁੱਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੰਧਿਕ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
11. ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾਈ ਕੌਸ਼ਲ, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਅਨੁਵਾਦ, ਪੱਤਰਕਾਰਿਤਾ, ਮੀਡੀਆ, ਰੰਗਮੰਚ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
12. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਸਾਂਝ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

Semester : I
B-PBI (C) 101
ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
(Madhkali Panjabi Kav ate Viharak Punjabi)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਰ/ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ਵਿਸ਼ੇ/ਕਾਵਿਕ ਜੁਗਤਾਂ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਨਾਂਵ-ਪੜਨਾਂਵ, ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆ, ਉਪਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਅਖਾਣ, ਉਪਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਵਰੇ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਪ ਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਦਿੱਤੇ ਗਏ 10 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰਨੇ ਹਨ) ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਗੁਰਮਤਿ, ਸੂਫ਼ੀ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਾਵਿ ਵਿਚਲੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਾਂਝਾਂ ਅਤੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ
- 1.1 ਮੱਧਕਾਲੀਨਤਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

- 1.2 ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ (ਕਾਫੀ, ਵਾਰ, ਕਿੱਸਾ, ਜੰਗਨਾਮਾ, ਬਾਰਾਮਾਂਹ, ਸ਼ਲੋਕ, ਸ਼ਬਦ, ਸੀਹਰਫੀ ਆਦਿ)
- 1.3 ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਧਾਰਾਵਾਂ - ਸੂਫ਼ੀ, ਗੁਰਮਤਿ, ਕਿੱਸਾ ਅਤੇ ਵਾਰ ਕਾਵਿ (ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ ਪਛਾਣ)
- 1.4 ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਮਾਜ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖ
- 1.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. **ਕਾਵਿ ਤਰੰਗਾਂ** (ਚੌਣਵਾਂ ਕਾਵਿ ਸੰਗਿਹ) ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ। (ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ, ਵਜੀਦ, ਹਾਸ਼ਮ ਸ਼ਾਹ, ਕਾਦਰਯਾਰ, ਅਗਰਾ, ਸ਼ਾਹ ਮਹੁਮਦ- ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਵੀ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ)
- 2.1 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਵ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ
- 2.2 ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ
- 2.3 ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 2.4 ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ
- 2.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਨਾਂਵ ਅਤੇ ਪੜਨਾਂਵ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.2 ਕਿਰਿਆ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.3 ਅਖਾਣ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਾਣ, ਅਖਾਣ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ
- 3.4 ਮੁਹਾਵਰਾ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਹਾਵਰੇ, ਅਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਘੱਟ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ
- 3.5 ਦਫਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (100 ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹਨ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ, ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
2. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ ਅਤੇ ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ ਕਾਂਗ, ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਵੇਕ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
3. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ, ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
4. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਬਾਣੀ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਵਿਕੇਂਦਰ, ਵਿਵੀਅਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, 1985
5. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
6. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਆਰਸੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
7. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ, ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1986

8. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਖੋਜ ਪਟਿਆਲਾ (ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ) ਅੰਕ 33, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1989
9. ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
10. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਿੱਸਾ ਕਾਵਿ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
11. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੰਗਨਾਮਾ : ਸਰੂਪ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਦਫਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (Official Terminology)

1. Accountant	ਲੇਖਾਕਾਰ
2. Acknowledgement	ਪਹੁੰਚ ਰਸੀਦ
3. Action	ਕਾਰਵਾਈ
4. Administration	ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ
5. Advance	ਪੇਸ਼ਗੀ
6. All concerned to note	ਸਮੂਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੋਟ ਕਰਨ
7. Agreement	ਸਮਝੌਤਾ
8. Allocation	ਮਿਲੀ ਰਕਮ
9. Allotment	ਵੰਡ
10. Allowance	ਭੱਤਾ
11. Amount	ਰਕਮ/ਰਾਸ਼ੀ
12. Annual	ਸਾਲਾਨਾ
13. Applicant	ਪ੍ਰਾਰਥਕ
14. Application	ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ-ਪੱਤਰ
15. Appointing Authority	ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ
16. Appointment	ਨਿਯੁਕਤੀ
17. Approval	ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ
18. Approximate	ਲਗਭਗ
19. Arrears	ਬਕਾਇਆ
20. As desired	ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ
21. As early as possible	ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ
22. Assessment	ਮੁੱਲ-ਨਿਰਧਾਰਣ
23. Assistant	ਸਹਾਇਕ
24. As the case may be	ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਹੋਵੇ
25. Attached here with	ਨਾਲ ਨੱਥੀ
26. Attendance	ਹਾਜ਼ਰੀ
27. Attention is invited	ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
28. Attested copy	ਤਸਦੀਕੀ-ਨਕਲ

29.	At your earliest convenience	ਜਿਤਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ
30.	Audit	ਲੇਖਾ ਪੜਤਾਲ
31.	Authorities	ਅਧਿਕਾਰੀ-ਵਰਗ
32.	Balance	ਬਕਾਇਆ
33.	Based on facts	ਤੱਥ-ਆਧਾਰਿਤ
34.	Basic Pay	ਮੂਲ ਵੇਤਨ
35.	Bill	ਬਿੱਲ
36.	Book post	ਬੁੱਕ-ਪੋਸਟ
37.	Both day inclusive	ਦੋਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਸਮੇਤ
38.	Branch	ਸ਼ਾਖਾ
39.	Bring to notice	ਪਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣਾ
40.	Brought forward	ਪਿਛਲਾ ਜੋੜ ਅੱਗੇ ਲਿਆਉਣਾ
41.	Calculation	ਹਿਸਾਬ
42.	Capital	ਪੂੰਜੀ/ਸਰਮਾਇਆ
43.	Carbon Copy	ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ
44.	Cash Book	ਰੋਕੜ/ਵਹੀ/ ਕੈਸ਼ ਬੁੱਕ
45.	Cashier	ਖਜ਼ਾਨਚੀ
46.	Cash memo	ਨਕਦ ਪੱਤਰ
47.	Casual Leave	ਸਬੱਬੀ ਛੁੱਟੀ
48.	Catalogue	ਸੂਚੀ ਪੱਤਰ
49.	Checked and found correct	ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਠੀਕ ਨਿਕਲਿਆ
50.	Cheque	ਚੈਕ
51.	Circular	ਗਸ਼ਤੀ ਚਿੱਠੀ
52.	Claim	ਦਾਅਵਾ
53.	Clerical Staff	ਕਲਰਕ/ਅਮਲਾ
54.	Come into force	ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ
55.	Category	ਵਰਗ
56.	Come into Operation	ਚਾਲੂ ਹੋਣਾ
57.	Compensation	ਮੁਆਵਜ਼ਾ
58.	Compensatory leave	ਇਵਜ਼ੀ ਛੁੱਟੀ
59.	Competent Authority	ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ
60.	Compliance	ਪਾਲਣਾ
61.	Compulsory Retirement	ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾ ਨਵਿਰਤੀ
62.	Concurrence	ਸਹਿਮਤੀ/ ਸੰਮਤੀ
63.	Conduct	ਆਚਰਣ/ ਵਿਹਾਰ
64.	Confidential	ਗੁਪਤ
65.	Contingency	ਅਚਾਨਕੀ

66.	Conveyance Allowance	ਸਵਾਰੀ ਭੱਤਾ
67.	Copy	ਨਕਲ ਉਤਾਰਾ
68.	Copy enclose for ready reference	ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ
69.	Cost Price	ਲਾਗਤ ਮੁੱਲ
70.	Counter foil	ਪ੍ਰਤਿਪੇਜ਼
71.	Counter signature	ਪ੍ਰਤਿ ਹਸਤਾਖਰ
72.	Daily Wages	ਦਿਹਾੜੀ
73.	Damage	ਨੁਕਸਾਨ
74.	Dated	ਮਿਤੀ
75.	Day Book	ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ
76.	Dealing Assistant	ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਹਾਇਕ
77.	Dear Mr.	ਪਿਆਰੇ ਸ਼੍ਰੀ
78.	Dearness Allowance	ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ
79.	Delay Regretted	ਦੇਰੀ ਲਈ ਖਿਮਾ
80.	Demy-official (D.O.) Letter	ਅਰਧ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ
81.	Departmental Action	ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ
82.	Deputation Allowance	ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਭੱਤਾ
83.	Dispatch Clerk	ਡਿਸਪੈਚ ਕਲਰਕ
84.	Discrepancies may be reconciled	ਫਰਕ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
85.	Document	ਦਸਤਾਵੇਜ਼
86.	Documentary proof	ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸੁਣਤ
87.	Draft for Approval	ਪਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਖਰੜਾ
88.	Early action will be appreciated	ਛੇਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ
89.	Early orders are solicited	ਆਗਿਆ ਲਈ ਸੀਅਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ
90.	Earned Leave	ਕਮਾਈ ਛੁੱਟੀ
91.	Efficiency bar	ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਰੋਕ
92.	Eligible	ਪਾਤਰ/ਯੋਗ
93.	Embezzlement	ਗਾਬਨ
94.	Employee	ਕਰਮਚਾਰੀ
95.	Enclosure	ਨੱਥੀ-ਪੱਤਰ
96.	Endorsement	ਪਿੱਠਅੰਕਣ
97.	Entry	ਦਾਸ਼ਲਾ
98.	Essential qualification	ਲਾਜ਼ਮੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ
99.	Estimate	ਅਨੁਮਾਨ
100.	Evaluation	ਮੁਲਾਂਕਣ/ ਮੁਲਅੰਕਣ

Semester : II

B-PBI (C) 201

ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
(Adhunik Panjabi Kavita Ate Viharak Punjabi)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਕਾਵਿਕ ਜੁਗਤਾਂ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ (ਛੇ), ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ-ਅਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ (ਛੇ), ਉਪਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ (ਛੇ), ਉਪ-ਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਛੱਦਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਪਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰਨੇ ਹਨ) ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕਦੇ ਹੋਏ ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਵਿਧਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਵਿ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਰੁਜ਼ੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ
- 1.1 ਕਵਿਤਾ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 1.2 ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ : ਆਰੰਭ ਤੇ ਵਿਕਾਸ
- 1.3 ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ : ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ
- 1.4 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. **ਕਾਵਿ ਨਾਦ** (ਚੋਣਵਾਂ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਿਹ) ਸੰਪਾਦਕ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਰਸੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ। (ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ, ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕੌਮਲ, ਪਾਸ਼, ਸ. ਸ. ਮੀਸ਼ਾ- ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਵੀ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ)
- 2.1 ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ
- 2.2 ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕਲਾ ਪੱਖ
- 2.3 ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 2.4 ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਵਿਧੀ
- 2.5 ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ
- 2.6 ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ
- 2.7 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ
- 3.2 ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਨੇਮ ਅਤੇ ਸ਼ੁਝ ਅਸ਼ੁਝ ਸ਼ਬਦ ਬੋਧ
- 3.3 ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ
- 3.4 ਛੰਦ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਤੱਤ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.5 ਦਫ਼ਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (100 ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹਨ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਅੰਮ੍ਰਿਤਾਲ ਕੌਰ(ਸੰਪਾ.), ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2005
2. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪੁਨੀ (ਸੰਪਾ.), ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਰਚਨਾ ਸੰਸਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
3. ਸੁਹਿੰਦਰਬੀਰ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ : ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਫ਼ਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
4. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਦਾ ਕਾਵਿ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਆਰਸੀ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, ਦਿੱਲੀ
5. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਕਾਵਿ ਸਰੋਕਾਰ, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2006
6. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਅਧਿਐਨ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
7. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੌਸ਼, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

9. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ, ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
10. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
11. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ, ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ (ਮੋਨੋਗ੍ਰਾਫ), ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
12. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, ਖੋਜ ਪਤਿੰਕਾ (ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਵਿ ਅੰਕ) ਅੰਕ 22, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 1998
13. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਸੰਵੇਦਨਾ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
14. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2006

ਦਫਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (Official Terminology)

1. Exercise of Powers	ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤੋਂ
2. Ex-Officio	ਪਦਵੀ ਕਾਰਣ
3. Facts and Figures	ਤੱਥ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ
4. File	ਮਿਸਲ/ ਫਾਈਲ
5. Financial Year	ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ
6. For Comments	ਟਿੱਪਣੀ ਲਈ
7. For disposal	ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ
8. For information	ਸੂਚਨਾ ਲਈ
9. Formal Approval	ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ
10. For Strict Compliance	ਇਨ ਬਿੰਨ ਪਾਲਣਾ ਲਈ
11. Gazette Holiday	ਗਜ਼ਟਿੰਡ ਛੁੱਟੀ
12. Grant-in-aid	ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ
13. Have no comments to make	ਕਿਸੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
14. Head clerk	ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਲਰਕ
15. Head of Account	ਲੇਖੇ ਦੀ ਮੱਦ
16. Held in abeyance	ਰੋਕ ਰੱਖਿਆ ਹੈ
17. Herewith enclosed	ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੈ
18. Honorarium	ਮਾਨ ਭੇਂਟ
19. I am directed	ਨਾਲ ਹਿਦਾਇਤ ਹੋਈ ਹੈ
20. Implement	ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ
21. In accordance with	ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ
22. In addition to	ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
23. In advance	ਅਗੇਤੀ
24. Increment	ਸਾਲਾਨਾ ਤਰੱਕੀ
25. Initial pay	ਆਰੰਭਕ ਤਨਖਾਹ
26. Inland letter	ਅੰਤਰਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰ
27. In order to merit	ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ
28. In respect of	ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ

29.	Interim pay	ਅੰਤਰਿਮ
30.	Intimation	ਇਤਲਾਹ
31.	In the light of	ਇਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ
32.	Irregularity	ਬੇਨਿਯਾਮੀ
33.	Joining date	ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਮਿਤੀ
34.	Joining report	ਸੇਵਾ ਇਤਲਾਹ
35.	Joining Time	ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਮਾਂ
36.	Kindly Acknowledge Receipt	ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਹੁੰਚ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ
37.	Leave not due	ਨਾ ਬਣਦੀ ਛੁੱਟੀ
38.	Leave with pay	ਤਨਖਾਹ ਸਹਿਤ ਛੁੱਟੀ
39.	Leave preparatory to retirement	ਨਵਿਰਤੀ ਪੂਰਵ ਛੁੱਟੀ
40.	Length of service	ਸੇਵਾ ਕਾਲ
41.	Maintenance Allowance	ਨਿਰਵਾਹ ਭੱਤਾ
42.	May be filed	ਫਾਈਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ
43.	Medical Certificate fitness	ਭਾਕਟਰੀ ਅਰੋਗਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ
44.	Memorandum	ਯਾਦ ਪੱਤਰ
45.	Minimum	ਘੱਟੋ ਘੱਟ
46.	Ministerial Staff	ਦਫਤਰ ਅਮਲਾ
47.	Misappropriation	ਖਿਆਲਾਤ
48.	Miscellaneous	ਛੁੱਟਕਲ
49.	Modification	ਤਰਮੀਮ
50.	Necessary action	ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ
51.	Non Official	ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ
52.	Noted	ਨੋਟ ਕੀਤਾ
53.	Notification	ਅਧਿਸੂਚਨਾ
54.	Noting and Drafting	ਇੱਧਣੀ ਤੇ ਲੇਖਨ
55.	Office Order	ਦਫਤਰੀ ਹੁਕਮ
56.	Official Correspondence	ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ
57.	Officiating Allowance	ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਬੀ ਭੱਤਾ
58.	Out today	ਅੱਜ ਹੀ ਭੇਜੋ
59.	Paper under consideration	ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪੱਤਰ
60.	Pay bill	ਵੇਤਨ-ਬਿੱਲ
61.	Pay scale	ਵੇਤਨਮਾਨ
62.	Pending decision	ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੱਕ
63.	Personal file	ਨਿੱਜੀ ਮਿਸਲ
64.	Please discuss	ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਆਓ

65.	Please expedite	ਛੇਤੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇ
66.	Please speak	ਗੱਲ ਕਰੋ
67.	Prescribed form	ਨਿਯਤ ਫਾਰਮ
68.	Probation	ਅਜਮਾਇਸ਼
69.	Procedure	ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ
70.	Promotion	ਤਰੱਕੀ
71.	Recurring	ਆਵਰਤੀ
72.	Refund	ਧਨ ਵਾਪਸੀ
73.	Reinstatement	ਬਹਾਲੀ
74.	Reminder	ਚਿਤਾਵਨੀ ਪੱਤਰ
75.	Registration	ਤਿਆਗ ਪੱਤਰ
76.	Retrenchment	ਛਾਂਟੀ
77.	Returns	ਵਿਵਰਣ
78.	Rough Copy	ਕੱਚੀ ਨਕਲ
79.	Rules and Regulations	ਨਿਯਮ ਤੇ ਵਿਨਿਯਮ
80.	Sanction	ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ
81.	Service Book	ਸੇਵਾ-ਪੱਤਰੀ
82.	Stock Taking	ਮਾਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ
83.	Submitted for information	ਸੂਚਨਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੈ
84.	Subordinate staff	ਅਧੀਨ ਅਮਲਾ
85.	Suspension	ਮੁਆਤਲੀ
86.	Temporary Appointment	ਆਰਜੀ ਨਿਯੁਕਤੀ
87.	Through Proper Channel	ਯੋਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ
88.	Time barred	ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਿਆ
89.	Top Priority	ਪਹਿਲ/ ਅਰੋਤ
90.	Top Secret	ਅਤਿ ਗੁਪਤ
91.	True Copy	ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ
92.	Urgent	ਤੁਰੰਤ/ ਜ਼ਰੂਰੀ
93.	Voucher	ਵਾਉਚਰ
94.	Waiting list	ਉਡੀਕ-ਸੂਚੀ
95.	With effect from	ਮਿਤੀ ਤੋਂ
96.	With Reference	ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ
97.	With retrospective effect	ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਲਾਗੂ
98.	Yours faithfully	ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰ
99.	Yours sincerely	ਹਿੱਤ

Semester : III
B-PBI (C)-301
ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
(Punjabi Naval ate Viharak punjabi)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਂਟ : 30)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਜੁਗਤਾਂ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਵਲਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਅਗੇਤਰ ਪਿਛੇਤਰ, ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਾਰਥਕ, ਵਿਪਰੀਤਾਰਥਕ ਅਤੇ ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ, ਉਪਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਉਪਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਕ ਅਤੇ ਉਪ-ਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰਨੇ ਹਨ) ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਲੀਕਦੇ ਹੋਏ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਧੁਨਿਕ ਗਲਪ (ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ) ਦੇ ਵਿਧਾਗਤ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਦੁਆਰਾ ਗਲਪ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਸਿਧਾਂਤ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ
- 1.1 ਨਾਵਲ : ਅਰਥ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
- 1.2 ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪੜਾਅ
- 1.3 ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ
- 1.4 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਾਸੋ, **ਇਤਿਹਾਸ**, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2020
- 2.1 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ / ਸਮੱਸਿਆ
- 2.2 ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਪ੍ਰਬੰਧ
- 2.3 ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ
- 2.4 ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ
- 2.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਅਗੇਤਰ ਪਿਛੇਤਰ
- 3.2 ਸਮਾਨਾਰਥਕ, ਵਿਪਰੀਤਾਰਥਕ ਅਤੇ ਬਹੁਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ
- 3.3 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ
- 3.4 ਸਬੰਧਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.5 ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (100 ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹਨ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਵਿਧੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ, ਦਿੱਲੀ
2. ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦਵੇਸ਼ਵਰ, ਨਾਵਲ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 2002
3. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੋਸ਼, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
4. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ, ਗਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਰਾਜਪੁਰਾ, ਪਟਿਆਲਾ, 2006
5. ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ, 2005
6. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰੂ, ਨਾਵਲ ਦੀ ਵਿਧਾ, ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
7. ਜਸਪਾਲ ਕਾਂਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਗਲਪ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1995
8. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 1978
9. ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ : ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2013

ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (Literary Terminology)

1. Abstract	ਸੂਖਮ
2. Absurd	ਊਲ-ਜਲੂਲ / ਅਸੰਗਤ
3. Accent	ਸੁਰਦਬਾ/ਲਹਿਜ਼ਾ
4. Actor	ਅਦਾਕਾਰ
5. Adoption	ਅਪਨਾਊਣਾ
6. Adaptation	ਅਨੁਕੂਲਤਾ/ਰੂਪਾਂਤਰ
7. Aesthetic	ਸੁਹਜ
8. Aesthetics	ਸੁਹਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ/ ਸੁਹਜਵਾਦ
9. Analysis	ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
10. Annotation	ਟੀਕਾ
11. Anthologist	ਸੰਗ੍ਰਹੀ-ਕਰਤਾ
12. Anthology	ਸੰਗ੍ਰਹੀ
13. Aptitude	ਤੁਚੀ
14. Architect	ਸ਼ਿਲਪਕਾਰ
15. Artistically	ਕਲਾ ਪੱਖ ਤੋਂ
16. Atheism	ਨਾਸਤਿਕਤਾ
17. Assonance	ਸੁਰ ਸਮਾਨਤਾ
18. Auditorium	ਸਰੋਤਾ-ਭਵਨ
19. Autobiography	ਸਵੈਜੀਵਨੀ
20. Ballad	ਗਾਥਾ
21. Bibliography	ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ
22. Biography	ਜੀਵਨੀ
23. Blank Verse	ਮੁਕਤ-ਕਾਵਿ
24. Brevity	ਸੰਖੇਪਤਾ
25. Brochure	ਪੁਸਤਿਕਾ
26. Catharsis	ਭਾਵ ਵਿਰੋਚਨ
27. Characterization	ਪਾਤਰ ਚਿੱਤਰਣ
28. Chorus	ਸਮੂਹ ਗੀਤ
29. Chronology	ਕਾਲਕ੍ਰਮ
30. Clarification	ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ
31. Climax	ਸਿਖਰ
32. Comedy	ਸੁਖਾਂਤ
33. Commentary	ਭਾਸ਼ਣ
34. Communism	ਸਾਮਵਾਦ

35.	Concept	ਸੰਕਲਪ
36.	Conflict	ਦਰੰਦ
37.	Consonant	ਵਿਅੰਜਨ
38.	Contemporary	ਸਮਕਾਲੀ
39.	Content	ਵਸਤੂ
40.	Criterion	ਕਸਟੀ/ ਮਾਪਦੰਡ
41.	Critic	ਆਲੋਚਕ
42.	Critical	ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ
43.	Cynicism	ਸਨਕੀ ਹੋਣਾ
44.	Definition	ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
45.	Dialect	ਉਪਭਾਸ਼ਾ
46.	Dialogue	ਵਾਰਤਾਲਾਪ
47.	Director	ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ
48.	Drama	ਨਾਟਕ
49.	Dramatist	ਨਾਟਕਕਾਰ
50.	Duet Song	ਦੁਗਾਣਾ
51.	Ego	ਹਉਮੈ
52.	Elegy	ਸ਼੍ਰੋਕ ਗੀਤ
53.	Element	ਤੱਤ
54.	Eloquence	ਖੁਸ਼-ਬਿਆਨੀ/ ਸੁਭਾਸ਼ਣ
55.	Emotional	ਭਾਵੁਕ/ ਜਜ਼ਬਾਤੀ
56.	Epic	ਮਹਾਂਕਾਵਿ
57.	Essay	ਨਿਬੰਧ
58.	Etymology	ਨਿਰੁਕਤ
59.	Example	ਮਿਸਾਲ/ ਉਦਾਹਰਣ
60.	Existentialism	ਹੋਂਦਵਾਦ/ ਅਸਤਿਤਵਵਾਦ
61.	Expression	ਪ੍ਰਗਟਾਅ
62.	Expressionism	ਅਭਿਵਿਅੰਜਨਾਵਾਦ
63.	Facility	ਸਹੂਲਤ
64.	Fantasy	ਕਲਪਨਾ
65.	Fatalism	ਭਾਗਵਾਦ/ ਭਰੋਸਾਵਾਦ/ ਹੋਣੀਵਾਦ
66.	Farce	ਸਾਂਗ
67.	Feudalism	ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ/ ਸਾਮੰਤਵਾਦ
68.	Fiction	ਗਲਪ
69.	Figure of speech	ਅਲੰਕਾਰ
70.	Folklore	ਲੋਕਧਾਰਾ/ ਲੋਕਯਾਨ

71. Folksong	ਲੋਕਗੀਤ
72. Free verse	ਮੁਕਤ-ਕਾਵਿ
73. Form	ਰੂਪ
74. Genius	ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ੀਲ
75. Genealogy	ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ
76. Glossary	ਸ਼ਬਦ ਸੂਚੀ
77. Hereditary	ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ
78. Histrionics	ਸਵਾਂਗ ਕਲਾ
79. Humanism	ਮਾਨਵਵਾਦ
80. Idea	ਵਿਚਾਰ
81. Idealism	ਵਿਚਾਰਵਾਦ/ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ
82. Ideology	ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ
83. Illusion	ਭਰਮ
84. Imagery	ਬਿੰਬਾਵਲੀ
85. Imagination	ਕਲਪਨਾ
86. Imitation	ਨਕਲ
87. Impressionism	ਪ੍ਰਭਾਵਵਾਦ
88. Impulse	ਮਨੋ-ਤਰੰਗ
89. Individual	ਵਿਅਕਤੀ
90. Individualism	ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ
91. Inferiority complex	ਹੀਣ ਭਾਵ
92. Instinct	ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ
93. Journalism	ਪੱਤਰਕਾਰੀ
94. Legend	ਦੰਤ ਕਥਾ
95. Liberalism	ਉਦਾਰਵਾਦ
96. Linguistics	ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ
97. Linguistics continuity	ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ
98. Literal	ਸ਼ਾਬਦਿਕ
99. Literature	ਸਾਹਿਤ
100. Lyrical Poetry	ਸਰੋਚੀ ਕਾਵਿ

Semester : IV
B-PBI (C)- 401
ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
Punjabi Natak Ate Viharak Punjabi

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਂਟ : 30)

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕ ਦੇ ਸਾਰ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਨਾਟਕੀ ਜੁਗਤਾਂ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਟਕ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਨਾਟਕਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਦੇ ਪੰਜ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਉਪ-ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਕ, ਉਪ-ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਯੋਜਕ, ਉਪ-ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਿਕ, ਉਪਭਾਗ ਚੌਥਾ ਵਿੱਚ ਅਲੰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਪਭਾਗ ਪੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰਨੇ ਹਨ) ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਹਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਛੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਬਾਰੇ ਸੂਝ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਝੁਕਾਵਾਂ/ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਟਕਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਟਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ
- 1.1 ਨਾਟਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੱਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 1.2 ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
- 1.3 ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ
- 1.4 ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ
- 1.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ (ਨਾਟਕ)

2. ਕੁਲਦੀਪ ਦੀਪ, **ਤੁੰ ਮੇਰਾ ਕੀ ਲਗਦੈਂ**, ਅਦਬੀ ਪ੍ਰਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਮਾਨਸਾ, 2016
- 2.1 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ/ ਸਮੱਸਿਆ
- 2.2 ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੰਤਵ
- 2.3 ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ
- 2.4 ਨਾਟਕੀ ਜੁਗਤਾਂ
- 2.5 ਰੰਗਮੰਚੀ ਸਾਰਬਕਤਾ
- 2.6 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ (ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ)

3. ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ
- 3.1 ਕਾਰਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.2 ਯੋਜਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ
- 3.3 ਵਿਸਥਿਕ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ
- 3.4 ਅਲੰਕਾਰ : ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ
- 3.5 ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (100 ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹਨ)

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ :

1. ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ**, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
2. ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟ ਚਿੰਤਨ**, ਜੈਨ ਸੰਨ੍ਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਸਰਹਿੰਦ, 1989
3. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਡੁੱਲ, **ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ : ਸਰੂਪ, ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਕਾਸ**, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2011
4. ਨਵਨਿੰਦਰਾ ਬਹਿਲ, **ਨਾਟਕੀ ਸਾਹਿਤ**, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2001
5. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ (ਸੰਪਾ.) ਖੋਜ ਪਤ੍ਰਿਕਾ (**ਨਾਟਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਕ**) ਅੰਕ 25, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, 2000

ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ (Literary Terminology)

1. Morphology	ਤੁਪ ਵਿਗਿਆਨ, ਭਾਵਾਂਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ
2. Maxim	ਕਹਾਵਤ
3. Melodious	ਮਧੁਰ
4. Metaphor	ਤੁਪਕ
5. Metaphysical	ਪਰਾਈਡਿਕ
6. Meter	ਛੰਦ
7. Modernity	ਆਧੁਨਿਕਤਾ
8. Modernism	ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ
9. Monologue	ਮਨਵਚਨ ਜਾਂ ਇਕਵਚਨੀ
10. Mystical	ਰਹਸ਼ਮੀ
11. Mysticism	ਰਹਸ਼ਵਾਦ
12. Mythology	ਮਿਥਿਹਾਸ
13. Nationalism	ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ
14. Naturalism	ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਵਾਦ
15. Note	ਟਿੱਪਣੀ
16. Novelist	ਨਾਵਲਕਾਰ
17. Novelette	ਛੋਟਾ ਨਾਵਲ
18. Obsolete	ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ
19. Obscene	ਅਸ਼ਲੀਲ
20. Opera	ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ
21. Optimist	ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ
22. Originality	ਮੌਲਿਕਤਾ
23. Orthodox	ਕੱਟੜਪੰਥੀ
24. Paradox	ਵਿਰਧਾਭਾਸ
25. Paragraph	ਪੈਰਾ
26. Parody	ਨਕਲ, ਵਿਅੰਗ ਕਾਵਿ
27. Pathetic	ਭਾਵ ਭਰਮ
28. Pathos	ਕਰੁਣਾ ਰਸ
29. Personality	ਵਿਅਕਤੀਤਵ
30. Personification	ਸਮੂਰਤੀਕਰਨ
31. Pessimist	ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦੀ
32. Philologist	ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀ
33. Phoneme	ਧੁਨੀਗ੍ਰਾਮ
34. Phonetic law	ਧੁਨੀ ਨਿਯਮ

35. Phonology	ਧੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ
36. Playwright	ਨਾਟਕਕਾਰ
37. Poetical Insight	ਕਾਵਿਕ ਸੂਝ
38. Poetical Effect	ਕਾਵਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ
39. Polyglot	ਬਹੁਭਾਸ਼ੀ
40. Suffix	ਪਿਛੇਤਰ
41. Prefix	ਅਗੇਤਰ
42. Progressive	ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ/ਅਗਾਂਹਵਾਂ
43. Prose	ਵਾਰਤਕ
44. Producer	ਨਿਰਮਾਤਾ
45. Production	ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ
46. Prosody	ਪਿੰਗਲ
47. Psycho-Analysis	ਮਨੋਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
48. Realism	ਯਥਾਰਥਵਾਦ
49. Rhetoric	ਅਲੰਕਾਰ ਸ਼ਾਸਤਰ
50. Rhyme	ਬਾਲਗੀਤ
51. Rhythm	ਲੈਅ
52. Romanticism	ਕੁਮਾਂਸਵਾਦ
53. Satire	ਵਿਅੰਗ
54. Skepticism	ਸੰਕਾਵਾਦ
55. Script	ਲਿਪੀ
56. Secularism	ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ
57. Semantics	ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨ
58. Sensibility	ਸੰਵੇਦਨਾ
59. Sensitivity	ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ
60. Smile	ਊਪਮਾ
61. Size	ਆਕਾਰ
62. Socialism	ਸਮਾਜਵਾਦ
63. Soliloquy	ਇਕੋਵਚਨ/ ਮਨੋਵਚਨੀ
64. Spiritualism	ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ
65. Stage	ਰੰਗ-ਮੰਚ
66. Stream of consciousness	ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਵਾਹ
67. Structure	ਸੰਰਚਨਾ/ਬਣਤਰ
68. Style	ਸੈਲੀ
69. Sublime	ਊਦਾਤ
70. Syllable	ਅੱਖਰ

71. Symbolism	ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ
72. Synopsis	ਆਰਜੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ
73. Syntax	ਵਾਕ-ਰਚਨਾ/ਵਾਕ-ਵਿਚਾਰ
74. Synthesis	ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ
75. Tactile image	ਸਪਰਸ਼-ਬਿੰਬ
76. Technique	ਵਿਧੀ
77. Terminology	ਪਾਰਿਭਾਸ਼ਿਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ
78. Tradition	ਪਰੰਪਰਾ
79. Traditionalism	ਪਰੰਪਰਾਵਾਦ
80. Translation	ਅਨੁਵਾਦ
81. Treatise	ਨਿਬੰਧ
82. Unities	ਏਕਤਾਵਾਂ
83. Unity of action	ਕਾਰਜ ਦੀ ਏਕਤਾ
84. Unity of Impression	ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਏਕਤਾ
85. Unity of Space	ਸਥਾਨ ਦੀ ਏਕਤਾ
86. Unity of Time	ਸਮੇਂ ਦੀ ਏਕਤਾ
87. Utilitarianism	ਉਪਯੋਗਤਾਵਾਦ
88. Verse	ਪਦ
89. Versatile	ਸਰਬਾਗੀ
90. Villain	ਖਲਨਾਇਕ
91. Vision	ਅੰਤਰ-ਦਿਸ਼ਟੀ
92. Visual Image	ਦਿਸ਼ਟੀ ਪਰਤ, ਬਿੰਬ
93. Vocabulary	ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼
94. Vowel	ਸਵਰ
95. Vulgarity	ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ
96. Work	ਕਾਰਜ, ਕੰਮ, ਰਚਨਾ

Semester : V
B-PBI (C)-GE-501
ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ
(Haryana Da Punjabi Sahit)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਾਰ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਕਲਾਤਮਕ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ (ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਵੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਾਰ/ ਵਿਸ਼ੇ/ ਕਥਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ/ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਆਲ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਚੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਯੋਗਦਾਨ (ਦੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਆਲ ਦਸ-ਦਸ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦੇ ਝੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸੂਝ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੁਆਰਾ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸੂਝ ਬਣੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ, ਸਮਝਣ ਦੀ ਤੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਹਾਰਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ : ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ
- 1.1 ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ/ ਸਰੋਕਾਰ
- 1.2 ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ
- 1.3 ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ
- 1.4 ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਰੇਣੂ, ਐਨਟੀਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੌਨ ਚਿੜੀ, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2020
- 2.1 ਕਾਵਿ ਸਰੋਕਾਰ
- 2.2 ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ
- 2.3 ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਬਿੰਬ ਵਿਧਾਨ
- 2.4 ਕਲਾਤਮਕ ਵਿਲੱਖਣਤਾ
- 2.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ

3. ਸੀ. ਆਰ ਮੌਦਰਿਗੱਲ, **ਮਰਦ ਬੱਚੀ**, ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ, 2007
- 3.1 ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
- 3.2 ਵਿਸ਼ਾ
- 3.3 ਪਾਤਰ ਵਿਧਾਨ
- 3.4 ਕਥਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ
- 3.5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ	ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ, ਦਿੱਲੀ
2. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ (ਸੰਪਾ.)	ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਹਰਿਆਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
3. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ	ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪੁਸਤਕਮਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, 2011

Semester : VI
B-PBI (C)-GE-601
ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ : ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ
(Sirjnatmak Lekhan : Adhyan Ate Sikhlai)

ਕ੍ਰੈਡਿਟ : 6

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 150

(ਪੇਪਰ : 120 ਅਤੇ ਇੰਟਰਨਲ ਅਸੈਂਸਮੈਂਟ : 30)

ਨੋਟ :

1. ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 30 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੁਆਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਸਵਾਲ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
2. ਸਮੁੱਚਾ ਸਿਲੇਬਸ ਕੁੱਲ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ 30 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
3. ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਰਿਧੇ ਬਾਰੇ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
4. ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ (ਪਿੰਟ ਮੀਡੀਆ) ਬਾਰੇ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।
5. ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ (ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ) ਬਾਰੇ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਆਲ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੁਆਲ ਦਸ ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।

ਉਦੇਸ਼ (Objectives)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।

ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜੇ (Course Outcomes)

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਪਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ।

ਯੂਨਿਟ ਪਹਿਲਾ

1. ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ
- 1.1 ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੁਕਤੇ
- 1.2 ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ
- 1.3 ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
- 1.4 ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਲੇਖਣ- ਕਵਿਤਾ, ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਨਾਟਕ
- 1.5 ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

ਯੂਨਿਟ ਦੂਜਾ

2. ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾ : ਪ੍ਰੈਟ ਮੀਡੀਆ
- 2.1 ਖਬਰਾਂ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ
- 2.2 ਫੀਚਰ ਲੇਖਣ
- 2.3 ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੇਖਣ
- 2.4 ਵਿਗਿਆਪਨ ਲੇਖਣ
- 2.5 ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਲੇਖਣ

ਯੂਨਿਟ ਤੀਜਾ

3. ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾ : ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ
- 3.1 ਖਬਰਾਂ ਲੇਖਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖਣਾ
- 3.2 ਐਂਕਰਿੰਗ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖਣਾ
- 3.3 ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਿੱਖਣਾ
- 3.4 ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖਣਾ
- 3.5 ਵਿਗਿਆਪਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ

1. ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾ.), ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਲੇਖਣ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ
2. ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ, ਮੀਡੀਆ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ, ਗਰੇਸੀਅਸ ਬੁੱਕਸ, ਪਟਿਆਲਾ
3. ਪ੍ਰਿਬਵੀ ਰਾਜ ਥਾਪਰ, ਸੰਚਾਰ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ